

Asia: VN/12457/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi 2024 (YTS2024)

Luku 1. Johdanto

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Naisten Valmiusliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisesta aiheesta. Turvallisuusstrategiassa on otettu huomioon viimeaikaisen ja nopeasti muuttuvan turvallisuusympäristömme muutokset.

Luku 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Sivut 16- 17 Kuvassa kokonaisturvallisuuden timantin alkupiste (=klo 12) on onnistuneesti pyöräytetty siten, että henkinen kriisinkestävyys on noussut ykköseksi mutta itse tekstissä se on edelleen viimeinen kohta. Henkinen kriisinkestävyys on edellytys muiden timantin kärkien toimien onnistumiselle.

2.1 Johtaminen kappaleessa tulee korostetusti esiin siiloutuminen, että jokainen hoitaa tonttinsa. Esim. korona pandemian aikana esiin nousi tarve useamman hallinnon alan toimintojen yhteensovittamisesta. Pitäisikö johtamiseen lisätä toimintoja yhteensovittava elin häiriö- ja poikkeusolojen niin vaatiessa.

2.2 Maanpuolustustahto on perinteisesti nojautunut Suomen historian tuntemiseen sekä sotaveteraanien kohtaamisiin. Asevelvollisten motivaatioon vaikuttavat perheen ja lähiympäristön tuki. Tulevaisuudessa on löydettävä toimenpiteitä maahanmuuttajien nivomiseksi maanpuolustustahdon korkeaan jatkumoon.

Maanpuolustustahdon ylläpitämiseen vaikuttaa myös mahdollisuus osallistua kokonaismaanpuolustukseen. Puolustusvoimissa tulee löytää tehtäviä myös ei asevelvollisille

vapaaehtoisille. Tehtäviä tulee osoittaa ennalta, jotta vapaaehtoiset pystyvät kouluttautumaan niihin ja heidät tulee merkitä kokonaisturvallisuus rekisteriin (tai vast.).

Hybridivaikuttaminen käsitettä ei ole määritelty.

2.4 Sivu 20, 1. kappale, rivi 4: "..., jossa ihmiset voivat nauttia oikeusjärjestelmän takaamista..." verbi nautti on outo tässä kontekstissa.

Kappaleessa luetellaan paljon oikeuksia, joihin sisäinen turvallisuus pohjautuu. Pitäisikö esiin nostaa myös velvollisuuksia huolehtia itsestään ja lähipiiristä. Sivu 21, 2. kappale: "Turvallisuusongelmien juurisyihin vaikuttaminen edellyttää koko yhteiskunnan toimia. Niiden tehokkaalla..." Mihän sana niiden viittaa jää epäselväksi.

2.6. Ensimmäisessä kappaleessa toimintakyky on luetteloitu, mistä osa-alueista toimintakyky muodostuu. Toinen kappale alkaa "Toimintakyvyn ylläpito, kehittäminen ja varmistaminen edellyttävät sekä riittävää sosiaaliturvaa että sosiaali- ja terveyspalveluja." Yksilön oma vastuu puuttuu täysin vaan kaikki olisi yhteiskunnan vastuulla.

2.7. Henkinen kriisinkestävyys pitää priorisoida tärkeimmäksi osa-alueeksi. Kaikki kokonaisturvallisuuden timantin osa-alueet edellyttävät henkistä kriisinkestävyttä jokaiselta yksilöltä ikään tai yhteiskunnalliseen asemaan katsomatta. Yksilöiden oma vastuu ja sen vaikutukset kriisinsietokykyyn on tuotu onnistuneesti esiin.

Luku 3. Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

3.1. Sivulla 27 kuvio 3 uhkaympäristö on nimetty monia riskejä mutta moni myös puuttuu. Pitäisikö kuviossa tuoda esiin, että uhkat ovat esimerkkejä mutta myös muita uhkia on joihin varaudutaan esim. ääriliikkeet tai segregatio.

3.2. sivu "Kansallisessa riskiarviossa pyritään tunnistamaan riskejä, joissa voimavarojen käyttöä pitää koordinoita useiden eri toimijoiden välillä...". Kuka koordinoi tai kuka päättää kuka koordinoi valtakunnallisessa häiriöissä? Onko hyvinvointi alueilla riittävät resurssit vastata alueellisesti laajaan häiriötilanteeseen?

Luku 4. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Luku 4 on selkeä.

4.2. Varautumisessa on toivottavaa, että vapaaehtoisille toimijoille osoitetaan ennalta tehtäviä ja vapaaehtoiset voisivat osallistua koulutuksiin ja harjoituksiin. Häiriötilanteiden pitkittyessä vapaaehtoisten merkitys kasvaa ja siinä vaiheessa heidän kouluttaminen sitoo jo heikentyneitä

henkilöresursseja. Yhteinen harjoittelu myös lisää viranomaisten luottamusta vapaaehtoiisiin toimijoihin. Kokonaisturvallisuuden rekisterin perustamisen kautta viranomaisten on mahdollista löytää vapaaehtoistoimijat. Häiriötilanteissa sekä sen eskaloitua myös viranomaisten lisäresursointitarve ajoittuu useaan erilliseen aikaikkunaan, jolloin samakin vapaaehtoinen toimija voi toimia eri tehtävissä.

4.5. Pitäisikö tämä kappale olla ensimmäinen tässä luvussa.

Luku 5. Kokonaisturvallisuuden toimijat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Julkisen hallinnon tehtävät ovat siiloutuneet ja tehtäväluettelo varsin runsas. Pitäisikö Turvallisuuskomitean toimintaa muuttaa asiantuntija elimestä enemmän koordinoivaksi kokonaisturvallisuuden toimijaksi.

Kappaleissa 5.3 Kansalaisyhteiskunta ja 5.4. Yksilöt turvallisuustoimijoina perusasiat on tuotu hyvin esiin. Toivottavaa on, että yksilöiden toimintamahdollisuuksia yhteiskunnan hyväksi lisätään esim. viranomaiset osoittavat tehtäviä ennalta ja niihin voidaan järjestää kohdennettua koulutusta. Kokonaisturvallisuusrekisterin avulla saadaan käsitys tehtäviin sitoutuneiden määrästä sekä helpottaa viranomaisia löytämään lisäresursseja vapaaehtoisista.

Luku 6. Kokonaisturvallisuuden tulevaisuus

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Kappale ehkä turha, koska asiat tulleet jo esiin ja kappale ei anna mitään lisää.

OSA 2: Strategiset tehtävät

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse strategisen tehtävän numero ja nimi sekä nimeä osio (Päämäärä ja tavoitteet; Toiminta-ajatus; Toimijat).

PUOLUSTUSKYKY

10 Kokonaisuomaanpuolustuksen yhteensovittaminen, toimijat

Vapaaehtoinen maanpuolustus todetaan resurssina sekä maanpuolustustahtoa ylläpitäjänä, silti kohdassa toimijat on järjestöistä keskeisinä toimijoina mainitaan reserviläisjärjestöt sekä maanpuolustuskoulutusta antavat yhdistykset, rajaten monta maanpuolustustyötä tekevää järjestöä pois. Resurssina tulee nähdä myös ei asevelvolliset maanpuolustajat ja kokonaisuomaanpuolustuksen kentässä toimijat.

SISÄINEN TURVALLISUUS

17 Väestön suojaaminen

Kappaleessa toiminta-ajatus on onnistuneesti mainittu väestön omatoiminen varautuminen ja sen merkitys.

Kappaleessa Toiminta-ajatus jää puuttumaan täysin järjestöjen tekemä koulutus sekä viranomaisia tukeva vapaaehtoisten osallistumismahdollisuus.

20 Pelastustoimi

Toimijat kappaleessa on mainittu monia järjestöjä, mutta niiden lisäksi on myös muita toimijoita, jotka antavat pelastustoimen koulutusta tai osaamista.

25 Säteilyvaaratilanteisiin varautuminen

Toimintakohtassa ei avata vapaaehtoisten roolia.

40 Asumisen turvaaminen

Toimijat kappaleessa mainintaan ARAn rooli, jonka toiminta on loppumassa.

43 Työvoiman saannin turvaaminen

Toimijat kappaleessa todetaan, että "tilanteen mukaan voidaan perustaa rekisteri..." pitäisikö perustaminen tapahtua ennen kuin tilanne on jo päällä.

VÄESTÖN TOIMINTAKYKY JA PALVELUT

48 Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen turvaaminen

Häiriötilanteissa ja varsinkin niiden pitkittyessä (esim. sähkökatko) tai poikkeusoloissa normaalit henkilöresurssit eivät todennäköisesti ole riittävät turvaamaan kotiin vietäviä palveluja. Vapaaehtoisia toimijoita tarvitaan ja heidän kouluttaminen etukäteen tulisi hoitaa. Vapaaehtoistoimijoiden tavoittamiseksi tarvitaan varaamisrekisteriä.

HENKINEN KRIISINKESTÄVYYS

50 Kulttuuripalvelujen ylläpitäminen ja kulttuuriomaisuuden suojele

Kappaleessa Toiminta-ajatus kulttuuriomaisuuden siirtojen (evakuointien) tueksi voisi kouluttaa vapaaehtoisia pakkaamaan kulttuuriomaisuutta, heidät tulisi perehdyttää etukäteen sekä merkitään varaamisrekisteriin.

Kulttuuriympäristöjen ja kohteiden tietojen saatavuus tulee huomioida etteivät tiedot ole avoimessa verkossa.

55 Vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Päämäärä kappaleeseen on nostettu hyvin vapaaehtoistoiminnan tuoma resurssillisä sekä kansallisille mahdollistama toiminta, joka lisää resilienssiä. Toiminta-ajatus kappaleessa on nostettu rekisteri, joka parantaa oleellisesti yhteiskunnan ja vapaaehtoisena osallistuvan resilienssiä. Rekisteri tulee nähdä henkilöresurssin lisäksi myös viranomaisia ohjaavana mahdollisuutena osoittaa vapaaehtoisille tehtäviä ennalta. Rekisteri myös auttaa todentamaan tehtäviin sitoutuneiden kokonaismäärä sekä mahdollinen päällekkäisyys. Aikaisemmissa luvuissa olisi ollut toivottavaa, että vapaaehtoisten mahdollistama lisäresursointi häiriö- ja poikkeustilanteissa.

Toimijat kappaleen viimeinen kappale on pitäisi olla enemmän otsikon Päämäärät ja tavoitteet alla.

56 Väestön toipuminen

Päämäärä ja tavoitteet kappaleen toisella rivillä todetaan, että häiriötilanteiden jälkihoidolla tuetaan kansalaisten kriisinkestävyttä. Kansalaisten kriisinkestävyttä pitää vahvistaa aktiivisesti jo ennalta.

Toimijat kohdassa luetellaan toimijoita, jossa maininta seuroista jää epämääräiseksi tarkoitetaanko esim. hengellisiä seuroja vai urheiluseuroja?

Yleiset kommentit strategialuonnokseen.

Kirjoita yleiset havaintosi strategialuonnoksesta.

Strategia pyrkii ottamaan huomioon mahdollisimman kattavasti kaikki mahdollinen, jolloin asiakirjan pituus on haastava. Alussa voisi olla yleismäärittelyjä enemmän, jolloin joitakin kappaleita voisi tiivistää.

Kappaleiden kirjoitustyyli vaihteli jonkin verran eri lukujen välillä.

Lindell Pia
Naisten Valmiusliitto ry